

Udskriftsdato: 13. december 2025

VEJ nr 9399 af 26/06/2020 (Gældende)

Vejledning om behandlingen af pensionsrettigheder ved separation, skilsmisse og død

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Social- og Indenrigsmin., j.nr. 2019-4803

Vejledning om behandlingen af pensionsrettigheder ved separation, skilsmisse og død

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Deling af ægtefællers pensionsrettigheder ved separation, skilsmisse og død
 - 2.1. Behandlingen af den længstlevendes ægtefælles egne pensionsrettigheder ved dødsboskifte
 - 2.2. Behandlingen af ægtefællers pensionsrettigheder ved separation og skilsmisse
 - 2.2.1. Rimelige pensionsrettigheder
 - 2.2.2. Kortvarige ægteskaber
 - 2.3. Kompensationsmuligheder
 - 2.3.1. Fællesskabskompensation
 - 2.3.2. Rimelighedskompensation
 - 2.3.3. Deling af pensionsrettigheder og udbetaling af kompensation
 - 2.4. Ægtefællers aftaler om deling af pensioner
3. Lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse

1. Indledning

Lov nr. 548 af 30. maj 2017 om ægtefællers økonomiske forhold (ægtefælleloven) trådte i kraft den 1. januar 2018, hvor den erstattede lov om ægteskabets retsvirkninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 1814 af 23. december 2015 (retsvirkningsloven).

Ægtefælleloven indeholder navnlig regler om delingen af ægtefællers formue ved separation, skilsmisse og død. Loven viderefører de regler om pensioners behandling på ægtefælleskifte, som blev indsat i retsvirkningsloven ved lov nr. 483 af 7. juni 2006 om ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger og lov om skifte af fællesbo m.v. med flere love. (Pensionsrettigheders behandling ved død samt separation og skilsmisse).

Derimod berører ægtefælleloven ikke reglerne i lov nr. 484 af 7. juni 2006 om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse, der indeholder regler om en ægtefælles ret til bevarelse af ægtefællepension ved separation og skilsmisse, og som trådte i kraft den 1. januar 2007.

Formålet med denne vejledning er overordnet at beskrive reglerne om behandlingen af pensioner ved separation, skilsmisse og død. Vejledningen erstatter vejledning nr. 10088 af 14. december 2006 om behandlingen af pensionsrettigheder ved dødsfald, separation og skilsmisse.

Vejledningen gælder ikke for Grønland.

2. Deling af ægtefællers pensionsrettigheder ved separation, skilsmisse og død

Ægtefællelovens regulering af delingen af ægtefællers pensionsrettigheder ved separation, skilsmisse og død tager udgangspunkt i følgende hovedsynspunkter:

- 1) På et dødsboskifte indgår den længstlevende ægtefælles egne pensionsrettigheder ikke i formuedelingen, hvad enten der skiftes straks ved den førstafdøde ægtefælles død, eller der skiftes i den længstlevende ægtefælles levende live efter uskiftet bo.
- 2) En ægtefælle kan i forbindelse med formuedeling ved separation- eller skilsmisse udtage alle sine rimelige pensionsrettigheder forlods – dvs. rettighederne skal ikke indgå i formuedelingen.

- 3) Ægtefællers pensionsrettigheder indgår ikke i formuedelingen, hvis der er tale om et korterevarende ægteskab, dvs. et ægteskab der har varet i mindre end fem år.

2.1. Behandlingen af den længstlevende ægtefælles egne pensionsrettigheder ved dødsboskifte

Efter § 52, jf. § 51 i ægtefælleloven (§ 16 a i retsvirkningsloven) er længstlevende ægtefælle ved skifte med den førstafdøde ægtefælles arvinger berettiget til at udtage sine egne pensionsrettigheder og lignende ordninger, der tjener pensionsformål.

Denne adgang til forlods udtagelse omfatter også længstlevendes udbetalte beløb fra alders- og kapitalpension, supplerende engangssum og supplerende engangsydelse, der er udbetalt, i det omfang beløbene ikke må anses for at være forbrugt. Aktiver, der er købt for pensionsmidlerne, kan også udtages forlods af længstlevende. Det samme gælder indtægter af og værdistigning på pensionsmidlerne, eller hvad der træder i stedet for disse. Dette gælder dog ikke beløb, der ved udbetalingen har mistet deres karakter af pensionsopsparing.

2.2. Behandlingen af ægtefællers pensionsrettigheder ved separation og skilsmisse

Reglerne om behandlingen af ægtefællers pensionsrettigheder ved separation og skilsmisse er udtryk for det principielle udgangspunkt, at ægtefæller må indstille sig på, at de får den pension – som det også gælder for fremtidig lønindtægt – som svarer til deres uddannelse og arbejdsmæssige situation, selv om der har været formuefællesskab i ægteskabet, også selv om deres ægtefælle er bedre stillet pensionsmæssigt. Reglerne har som sådant et pensionsvenligt udgangspunkt, som dog suppleres og balanceres af regler, der har fokus på eventuelle fortsatte forsørgelsesbehov hos ægtefæller, der har sparet mindre op til pension end deres ægtefælle.

2.2.1. Rimelige pensionsrettigheder

Efter § 34 i ægtefælleloven (§16 b i retsvirkningsloven) udtager ægtefæller forlods deres egne *rimelige* pensionsrettigheder ved separation og skilsmisse, hvorimod værdien af øvrige pensionsrettigheder indgår i delingen af ægtefællernes delingsformue. Dette skal sikre, at den ægtefælle, der har den mindste pensionsopsparing, ikke skal affinde sig med, at den anden ægtefælle – ud over at have den største pensionsopsparing – også forlods kan udtage en ekstra pensionsopsparing.

Med en begrænsning af mulighederne for forlodsudtagelse til *rimelige* pensionsordninger tages højde for eventuelle aldersforskelle mellem ægtefællerne, ligesom der tages højde for grupper, der ikke har et sædvanligt pensionsopsparingsforløb. Dette gælder eksempelvis selvstændige erhvervsdrivende. Også pensionsordninger for grupper, der har et kortere eller anderledes opsparingsforløb end sædvanligt, som f.eks. piloter, balletdansere, sangere og lignende, vil falde ind under begrebet rimelige pensionsrettigheder, hvis ordningen må anses for rimelig i forhold til den pågældende ægtefælles økonomiske situation og forventede pensioneringstidspunkt.

Centralt ved vurderingen af, om en ordning er rimelig, er, om ordningen er sædvanlig for den pågældende. Alle sædvanlige arbejdsmarkedspensioner er rimelige, idet ordninger aftalt mellem arbejdsmarkedets parter må anses som udtryk for det pensionsopsparingsniveau, der er almindeligt accepteret som svarende til de pågældendes uddannelses- eller arbejdsmæssige situation.

Ved vurderingen af, om en pensionsordning, f.eks. for en selvstændig erhvervsdrivende, kan holdes uden for formuedelingen, lægges der vægt på, om ordningen må anses for rimelig ud fra en samlet og konkret vurdering af virksomhedens økonomiske forhold. Det er således ikke afgørende for denne bedømmelse, hvilke muligheder for fradragsberettigede pensionsindbetalinger, skattelovgivningen tillader.

Regelmæssige indbetalinger til en pensionsordning, der størrelsesmæssigt svarer til de på et givet tidspunkt sædvanlige arbejdsmarkedspensionsindbetalinger inden for det pågældende område, vil som udgangspunkt kunne udtages forlods. Dette gælder uafhængigt af, om den pågældende ægtefælle på indbetalingstidspunktet er ansat eller ej, og om ægtefællen har en pensionsordning som led i sin ansættelse eller ej.

Andre pensionsindbetalinger vil derimod som udgangspunkt falde uden for det rimelige, uden at de alene af den grund kan betegnes som urimelige – de skal blot sidestilles med anden opsparing. Derved tages bl.a. højde for, at opsparingen af skattemæssige grunde foretages alene hos den ene af ægtefællerne. Har en ægtefælle f.eks. foretaget en ekstra opsparing i ønsket om en større dækningsgrad end vedkommendes arbejdsmarkedspension sikrer, bør værdien af en sådan ekstra opsparing sidestilles med anden opsparing og indgå i formuedelingen med den anden ægtefælle, hvis denne ikke har foretaget en tilsvarende ekstra opsparing.

Hensigten med at knytte afgrænsningen af, hvad der må anses som rimelige pensionsrettigheder, til, hvad der på indbetalingstidspunktet er sædvanlige pensionsindbetalinger for den pågældende ægtefælle, er også at tilvejebringe en så objektiv målestok som mulig. Det afgørende er, hvilke beløb der indbetales f.eks. efter den pågældendes overenskomst. Målestokken er ikke det nuværende pensionsniveau, ikke det gennemsnitlige danske pensionsniveau og ikke en rimelig dækningsgrad.

Hvis en ægtefælle samtidig med en sædvanlig pensionsopsparing foretager en ekstra pensionsopsparing, der isoleret set vil kunne karakteriseres som rimelig, skal værdien af denne ekstra pensionsopsparing indgå i formuedelingen, da den som udgangspunkt i forhold til den anden ægtefælle skal sidestilles med anden opsparing.

Har den ekstra pensionsindbetaling haft til formål at kompensere for, at pensionsopsparingen er påbegyndt i en relativ sen alder som følge af, at der slet ikke har været pensionsdækning på ægtefællens arbejdsområde, at der har været ret beskedne indbetalingsprocenter, eller fordi ægtefællen er kommet sent ind på arbejdsmarkedet, er udgangspunktet stadig, at værdien af den ekstra indbetaling skal indgå i delingen – medmindre den pågældende ægtefælle er den, der i forvejen har den mindste pensionsopsparing, jf. nedenfor.

Ved vurderingen af, om en pensionsordning må anses for rimelig, skal der størrelsesmæssigt ud over ægtefællens egen situation og indtjeningsforhold også lægges vægt på ægtefællernes samlede situation. Pensionsindbetalinger ud over en sædvanlig arbejdsmarkedspension, eller hvad der svarer hertil, som har til formål at bringe den i pensionsmæssigt henseende ringest stillede ægtefælle op på niveau med den anden ægtefælle, vil derfor som udgangspunkt skulle anses som en del af en rimelig pensionsordning, hvis ægtefællernes økonomiske forhold i øvrigt tilsiger en sådan ekstra opsparing.

Foretager begge ægtefæller ekstra pensionsindbetalinger, vil ligedelingsprincippet i § 5, jf. § 26 i ægtefælleloven for disse ekstra indbetalinger føre til, at kun differencen i værdien af de yderligere opsparinger bliver delt.

2.2.2. Kortvarige ægteskaber

Med henblik på at undgå små justeringer mellem ægtefæller og for at forenkle systemet fremgår det af § 35 i ægtefælleloven (§ 16 c i retsvirkningsloven), at der ikke skal ske deling af pensionsrettigheder ved korterevarende ægteskaber. Et ægteskab anses som udgangspunkt som kortvarigt, hvis det har varet i mindre end fem år. Der skal ved opgørelsen af ægteskabets varighed normalt ikke tages hensyn til et forudgående samliv. Der kan dog forekomme situationer, hvor det vil være rimeligt også at lægge vægt på et forudgående samliv med økonomisk fællesskab af nogen længde.

2.3. Kompensationsmuligheder

Ægtefælleloven indeholder to kompensationsmuligheder, der begge skal imødegå uhensigtsmæssige situationer som følge af lovens udgangspunkt om forlods udtagelse af rimelige pensioner.

2.3.1. Fællesskabskompensation

Efter § 44 i ægtefælleloven (§ 16 d i retsvirkningsloven) er der adgang til compensation for en ægtefælle, som under ægteskabet har foretaget mindre pensionsopsparing end, hvad der svarer til en rimelig pensionsopsparing for den pågældende, og dette skyldes, at den pågældende ægtefælle af hensyn til familien eller den anden ægtefælle helt eller delvis har været uden for arbejdsmarkedet, haft orlov eller arbejdet på nedsat tid. Bestemmelsen omfatter bl.a. ægtefæller, der har haft barsels- eller børnepasningsorlov, været hjemmegående eller på deltid for at kunne passe børn eller i øvrigt understøtte den anden ægtefælles karriere eller virksomhed eller for at kunne følge med den anden ægtefælle til udlandet. I disse tilfælde kan den anden ægtefælle – der er pensionsmæssigt bedst stillet – pålægges at betale et beløb som compensation.

Det bærende hensyn er, at ægtefæller skal kunne indrette sig, som de finder bedst for dem som familie uden tanke på, om det går ud over den enes pension.

Bestemmelsen opfanger den gruppe af ægtefæller, hvor fællesskabet med den anden er selve årsagen til den pensionsmæssigt ringere stilling. Bestemmelsen er på denne måde en erstatningslignende bestemmelse, hvor kompensationsmuligheden er snævert knyttet til den familiemæssige situation og omfatter derfor ikke pensionstab som følge af f.eks. arbejdsløshed, sygdom eller værnepligt. Compensationen kan højst udgøre halvdelen af forskellen mellem værdien af den pensionsopsparing, hver af ægtefællerne har foretaget under ægteskabet af delingsformue. Compensation er endvidere betinget af, at ægtefællen, der har sparet mindre op end ellers, er den ringest stillet i pensionsmæssig henseende.

Mindre forskelle mellem ægtefællernes pensionsopsparinger kan ikke udlignes efter bestemmelsen. Således skal de manglende pensionsindbetalinger svare til op mod to års manglende indbetalinger for en fuldtidsforsikret, før der kan opstå spørgsmål om compensation. Der bør normalt ikke ydes compensation i videre omfang, end at den kompensationsberettigede ægtefælles samlede pension værdimæssigt bringes på niveau med den kompensationsbetalende ægtefælles samlede pension.

2.3.2. Rimelighedskompensation

Reglen i § 45 i ægtefælleloven (§ 16 e i retsvirkningsloven) sikrer, at ægtefæller, der enten ingen pension har, eller som kun har en beskeden pension, efter et længerevarende ægteskab (15 år eller længere) kan få compensation for ikke at blive stillet urimeligt i pensionsmæssig henseende. Reglen er en ren rimelighedsregel, der skal afbøde urimelige konsekvenser af forslagens udgangspunkt om forlods udtagelse af rimelige pensionsrettigheder, og den skal navnlig sikre de typisk lidt ældre ægtefællers ret til pension.

Efter bestemmelsen er det tilstrækkeligt for at opnå compensation, at en ægtefælle ellers vil blive stillet ”urimeligt i pensionsmæssig henseende”, idet reglen skal kompensere for, at rimelige pensionsværdier undtages fra delingen mellem ægtefællerne, uden at ægtefællerne ved ægtepagt selv har aftalt dette.

Det er en betingelse for at kunne anvende bestemmelsen, at der er tale om et længerevarende ægteskab, hvilket normalt vil være tilfældet, hvis ægteskabet har varet 15 år eller mere. Herudover skal der være tale om stor forskel i værdierne af ægtefællernes pensionsrettigheder både ved formuedelingen og på ægtefællernes sædvanlige pensioneringstidspunkt. Med stor forskel menes en årlig forskel på 50.000 kr. eller mere (2006-niveau).

Der skal herudover kun betales kompensation, hvis en ægtefælle er urimeligt stillet i pensionsmæssig henseende. Har en ægtefælle således en egen pension, der på tidspunktet for pensioneringen udgør årligt ca. 135.000 kr. (2006-niveau), skal der som udgangspunkt ikke betales kompensation, hvortil kommer, at en kompensation ikke som udgangspunkt kan bringe ægtefællen op over dette beløb.

I ovenstående beløb medregnes ikke folkepension m.v.

Ved vurderingen af, om en ægtefælle skal betale den anden ægtefælle en kompensation efter bestemmelsen og med hvilken størrelse, skal der endvidere tages hensyn til ægteskabets varighed, ægtefællernes formueforhold og omstændighederne i øvrigt. Har den i pensionsmæssigt henseende dårligst stillede ægtefælle f.eks. særejemidler, der kompenserer for pensionsforholdene, bør der ikke fastsættes kompensation.

Kompensationsbeløbets størrelse fastsættes skønsmæssigt, men bør normalt ikke være større end 25 procent af forskellen mellem værdien af hver af ægtefællernes pensionsopspring under ægteskabet.

2.3.3. Betaling af kompensation

Efter §§ 46 og 47 i ægtefælleloven (§ 16 f i retsvirkningsloven) er det et grundlæggende princip for betaling af kompensation efter §§ 44 og 45 i ægtefælleloven (§ 16 f i retsvirkningsloven), at der ikke skal ske deling af selve pensionsordningerne, hvis den ægtefælle, der skal betale kompensationen, i øvrigt har aktiver, der kan danne grundlag for betaling af kompensationen, eller hvis der kan etableres en afdragsordning.

Kan en ægtefælle ikke betale kompensationen kontant uden at sælge fast ejendom eller løsøre, der er nødvendigt for at opretholde den pågældendes erhverv, eller uden at blive afskåret fra at bevare eller erhverve en passende bolig, kan det bestemmes, at kompensationen skal afdrages over en kort årrække mod passende sikkerhedsstillelse og forrentning. Hvis en afdragsvis betaling ikke er mulig, kan skifteretten bestemme, at ægtefællen i stedet skal give den anden ægtefælle en andel af sin alders-, kapital- eller ratepension.

Foreligger der alene en pensionsordning med løbende livsbetingede ydelser, kan der blive tale om en form for opsat afdragsordning, som pensionsselskabet administrerer. Kompensationen vil da først komme til udbetaling i rater, når pensionen er aktualiseret.

2.4. Ægtefællers aftaler om deling af pensioner

Ægtefæller kan efter § 13 i ægtefælleloven (§ 16 h i retsvirkningsloven) ved ægtepagt aftale, at en pension skal være særeje, og at dette også skal omfatte fremtidige indbetalinger på pensionen.

Ægtefæller kan ligeledes efter § 15 i ægtefælleloven (§ 16 h, stk. 2, i retsvirkningsloven) ved ægtepagt aftale, at værdien af en alders-, kapital- eller ratepension skal indgå i formuedelingen ved separation og skilsmisse. Dette kan navnlig være aktuelt for ægtefæller, hvor den ene har en kapitalpension, hvis værdi efter de nugældende regler skal indgå i delingen, og hvor der ikke i øvrigt er pensionsordninger i ægteskabet. Ægtefællerne kan ikke dele selve ordningen under ægteskabet, da det vil udløse beskatning, og det vil være for usikkert for ikkejerægtefællen at vente, til separation/skilsmisse eventuelt er aktuel.

3. Lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse

Lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse opstiller følgende *grundbetingelser* for, at en ægtefælle efter separation og skilsmisse kan bevare retten til ægtefællepension efter sin tidligere ægtefælle. Alle betingelserne skal være opfyldt:

- 1) Den tidligere ægtefælle er efter reglerne herom i ægteskabsloven bidragspligtig over for den fraseparerede eller fraskilte ægtefælle på separations- eller skilsmissetidspunktet.
- 2) Ægteskabet havde inden separationen eller skilsmissen uden forudgående separation bestået i mindst 5 år.
- 3) Den tidligere ægtefælle har en pensionsordning, der
 - a) er led i eller oprettet som led i et ansættelsesforhold eller i ATP og
 - b) indeholder en kollektivt beregnet ægtefællepensionsordning.

Retten til ægtefællepension bevares kun så længe, der er bidragspligt.

Følger bidragspligten af en *aftale mellem ægtefællerne om gensidig bidragspligt*, bevares retten til ægtefællepension kun, hvis der af den kompetente myndighed har været fastsat ægtefællebidrag i bidragsperioden, og den fraseparerede eller fraskilte ægtefælle modtog ægtefællebidrag ved den tidligere ægtefælles død. Begge ægtefæller kan ikke samtidigt pålægges at betale ægtefællebidrag til den anden ægtefælle, og begge ægtefæller kan derfor ikke samtidig bevare retten til ægtefællepension.

Er der mellem ægtefællerne indgået *aftale om størrelsen* af ægtefællebidraget, bevares retten til ægtefællepension kun, hvis det på separations- eller skilsmissetidspunktet aftalte bidrag for hele bidragsperioden udgør et årligt grundbeløb, der mindst svarer til det på dette tidspunkt gældende normalbidrag efter § 14 i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 63 af 21. januar 2019. Grundbeløbet følger reguleringen af normalbidraget, og det reguleres således én gang årligt den 1. januar. Oplysning om den aktuelle størrelse af normalbidraget fremgår af Social- og Indenrigsministeriets årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag.

Særligt vedrørende aftaler om bidragets størrelse bemærkes, at har ægtefæller aftalt, at bidraget fastsættes efter § 50 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 87 af 29. januar 2019, men at bidraget højst kan fastsættes til normalbidraget til børns forsørgelse, vil en sådan aftale ikke opfylde betingelsen for at bevare retten til ægtefællepension, medmindre bidraget i hele perioden rent faktisk har været fastsat til normalbidraget.

Ret til bevarelse af ægtefællepension skal anmeldes til pensionsselskabet.

Ægtefæller kan indgå aftaler om afkald på bevarelse af ret til ægtefællepension. Sådanne aftaler skal ligeledes anmeldes til pensionsselskabet.

Social- og Indenrigsministeriet, den 26. juni 2020

ASTRID KRAG

/ Carina Fogt-Nielsen